

WYDAJNOŚĆ ŁĄK WYPASANYCH W WARUNKACH
SIEDLISKOWYCH DOLINY KANAŁU BYDGOSKIEGO

ПРОДУКТИВНОСТЬ ВЫПАСЫВАЕМЫХ ЛУГОВ В ЭКОЛОГИЧЕСКИХ
УСЛОВИЯХ ДОЛИНЫ БЫДГОЩКОГО КАНАЛА

PRODUCTIVITY OF GRAZED MEADOWS IN HABITAT CONDITIONS OF THE
BYDGOSKI CANAL VALLEY

MARIA ŁUCZYCKA

Rolniczy Rejonowy Zakład Doświadczalny w Minikowie

We wszystkich rejonach Polski wypasa się bydło nie tylko na dobrych pastwiskowych ale także na terenach z różnych przyczyn nie nadających się do użytkowania pastwiskowego. W dolinie Kanału Bydgoskiego — jak i w dolinie Noteci — okoliczni rolnicy wypasają bydło na terenach nadmiernie uwilgotnionych.

W 1958 r. w Rolniczym Rejonowym Zakładzie Doświadczalnym Minikowo założono doświadczenie z wypasem bydła na łąkach położonych w dolinie Kanału Bydgoskiego. Glebę stanowił mursz torfowy węglanowy na torfie głębokim; pH średnie 7,4. Zawartość przyswajalnego P_2O_5 i K_2O przy rozpoczęciu doświadczenia: P_2O_5 3,1 mg, K_2O 4,1 mg (oznaczonych metodą Egnera). Wypas bydła przeprowadzono w latach 1958—1961 na 8 kwaterach. Obsadę i obciążenie pastwiska w poszczególnych latach podano w tabeli 1. Równocześnie z rozpoczęciem użytkowania pastwiskowego łąki, wyodrębniono kwaterę na użytkowanie wyłącznie kośne.

Wychodząc z założenia, że użytkowanie pastwiskowe — jako bardziej intensywne — wymaga silniejszego nawożenia, zróżnicowano dawki nawozowe: przy użytkowaniu kośnym 40 kg N, 50 kg P_2O_5 i 80 kg K_2O na ha, przy użytkowaniu pastwiskowym 40 do 90 kg N, 60 do 80 kg P_2O_5 i 100 do 120 kg K_2O na ha w zależności od intensywności wypasu w danym roku.

Na wiosnę teren doświadczenia obsychał wolno, co uniemożliwiło rozpoczęcie wypasu przy optymalnej wysokości porostu. Również po obfitych opadach poziom wody gruntowej podnosił się do wysokości kilku

Tabela 1

Użytkowanie pastwiska

Rok	Okres wegetacji		Okres wypasu		Ilość turnusów	Koszenie na siano		Ilość dni spasanja kwatery	Ilość dni odpoczynku kwatery	Obsada q/ha	Obciążenie q/ha	Ilość sztuk na 2 ha
	od	do	od	do		wszystkich kwatery za- miaspasa- nia	podczas I turnusu kwatery					
1958	14.IV	27.XI	228	73	3	3.VI	—	3	21	15—11*	115-88*	12 i 8*
1959	21.III	2.XI	227	129	5	—	3	3—4	21—28	11	89	5
1960	11.IV	26.XI	230	88	3,5	3.X	1	2—5	21—28	12,5	100	5
1961	9.III	28.XI	265	68	3	19.V—30.V	1	4—1	30—12	23—19*	186-155*	8 i 7*

*) 1958 r. ostatni turnus, mniejsza obsada i obciążenie (Jałówki)
1961 r. pierwszy turnus, większa obsada i obciążenie.

Tabela 2

Rozkład opadów i poziomy wody gruntowej w okresie wypasu

Rok	Ilość opadów mm					Poziom wody gruntowej cm								
	w okresie wegetacji		w okresie wypasu		podczas turnusów		2 ty- godnie po ru- szeniu wege- tacji	średni w okre- siewy- pasu	średni w turnusach					
	od rusze- szenia do I turnusu	od rusze- szenia do I turnusu	I	II	III	IV			V	I	II	III	IV	V
1958	336,4	159,9	91,7	34,8	40,4	16,5	—	—	32—54	51	42	57	53	—
1959	231,6	26,5	194,6	12,4	11,6	112,1	7,2	16,35	41—61	75	64	80	95	62
1960	462,8	43,8	269,8	53,1	99,1	89,9	27,7*	13-40	20—41	35	35	51	33	16
1961	456,9	153,3	211,5	74,2	129,9	7,4	—	6-30	39—60	21	30	23	11	—

*) 1960 r. wypas przerwano w połowie IV turnusu.

lub kilkunastu cm; skracano wówczas czas wypasu kwatery lub koszono zamiast wypasu, aby nie dopuścić do dziurawienia darni przez bydło. Zależność poziomu wody gruntowej od ilości i rozkładu opadów oraz powiązane z powyższym użytkowanie kwater przedstawiono w tabelach 1 i 2.

Wycenę przeprowadzono metodą analityczną i skandynawską, wydajność pastwiska zestawiono porównawczo z plonem łąki w tabeli 3.

Tabela 3

Plony w przeliczeniu na 1 ha

Rodzaj plonu	Użytkowanie									
	pastwiskowe					kośne				
	1958	1959	1960	1961	średnio	1958	1959	1960	1961	średnio
Zielona masa q										
spasiona bydłem	106	185	138	131	140	—	—	—	—	—
Siano q	42,2	29,5	45,0	29,3	36,5	46,2	62,9	42,2	45,2	49,1
Białko ogólne										
strawne kg	432	640	447	338	464	197	368	232	239	259
Jednostki owsiane										
(wycena analityczna)	4870	5947	5663	3611	5022	2971	4272	2755	2455	3113

Wydajność bydła (mimo nadmiaru paszy) była niezadowolająca; krowy traciły w okresie wypasu 25—49 kg/szt. w porównaniu z ciężarem wyjściowym. Wydajność mleka pod koniec wypasu spadała do kilku kg dziennie.

Równocześnie z omawianym doświadczeniem prof. Domański prowadził na sąsiednim terenie doświadczenie żywieniowe na owcach wykazując niedobór mikroelementów w paszy (kobaltu i miedzi), co może tłumaczyć spadek wydajności bydła w doświadczeniu przeprowadzonym w Minikowie.

W wyniku doświadczenia stwierdzono, że na glebach organicznych w warunkach niedostatecznego osuszenia terenu można uzyskać wysoką wydajność użytków zielonych stosując użytkowanie pastwiskowo-kośne.

РЕЗЮМЕ

В период 1958—1961 гг на опытной станции Миниково близ Быдгощи были проведены опыты по возможности стравливания периодически переувлажненных лугов, расположенных в долине Быдгощского канала. Выпас проводился на 8 загонах на протяжении 60—120 дней (5—6 ротаций). После длительных

дождей влажность лугов сильно повышалась, что делало невозможным выпас. В таких случаях эти луга скашивались.

При пастбищно-сенокосном пользовании были получены в среднем 5222 овсяные единицы и 464 килограмма переваримого протеина с гектара.

SUMMARY

In the period of 1958—1961 at the Experimental Station Minikowo near Bydgoszcz an experiment was carried out on the possibility of grazing meadow periodically wet.

At alternate mowing-grazing utilization 5022 oat units (by analytical method) and 464 kg digestible protein per hectare have been obtained.